

Wat is blended leren?

Een notitie van het Curio leerlab Blended Herontwerp

Blended learning is een organiserend concept, dat verschillende mogelijkheden voor leren bij elkaar brengt. Er gaan veel verschillende definities de ronde. Om hier duidelijkheid in te scheppen, heeft het Curio leerlab Blended Herontwerp deze notitie opgesteld. Het doel hiervan is om een beknopte theoretische onderbouwing te geven bij de centrale definitie van blended learning binnen Curio. Daarbij spreken we om de verengelsing tegen te gaan over 'leren' i.p.v. 'learning'. In deze notitie staat dus de 'wat'-vraag centraal. In andere publicaties zal het leerlab verder ingaan op de 'hoe'-vraag rondom blended leren.

Definitie van blended leren

De definitie die het leerlab hanteert, luidt als volgt:

***Blended leren** gaat om het verrijken van leerervaringen, door het bieden van een aantrekkelijke en op elkaar afgestemde mix van werkvormen en leeractiviteiten, waarbij lerenden in verschillende leeromgevingen actief werken met de leerinhoud, zowel individueel als in interactie met elkaar en met de docent/expert, ondersteund met ICT (Torrise-Steel, 2011; 2blearning, 2020; Last, 2021).*

Kort samengevat

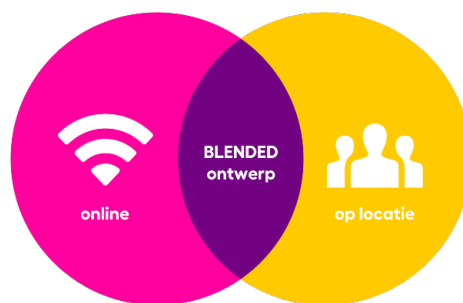

In de hierboven beschreven definitie, wordt telkens uitgegaan van **leerervaringen**, vormgegeven door verschillende **werkvormen** en **leeractiviteiten**, waarin studenten of leerlingen **actief werken**, in continue **interactie** met de docent, medestudenten en de leerinhoud. Daarnaast is er altijd sprake van een **mix van fysiek met online** (zie figuur 1).

Onder fysiek – zeker voor het mbo – valt zowel de schoollocatie als de beroepspraktijk. Daarnaast zijn de woorden ‘studenten’ en ‘leerlingen’ inwisselbaar, afhankelijk van het niveau (bijvoorbeeld vmbo versus mbo). Tenslotte is het zaak onderscheid te maken tussen *blended leren*, *lesgeven* en *onderwijs*. Waar leren gaat over lerende, gaat lesgeven over de docent en betreft onderwijs in feite zowel het leren als het lesgeven. Van daaruit volgen de onderstaande aanvullende definities:

Blended lesgeven gaat het ontwerpen en faciliteren van de blended leerervaringen van studenten en/of leerlingen.

Blended onderwijs betreft de formele context van blended leren, bepaald door beleid en randvoorwaarden rondom de organisatie en ondersteuning van blended leren en lesgeven.

CURIO

Figuur 1. Blended leren gevisualiseerd.

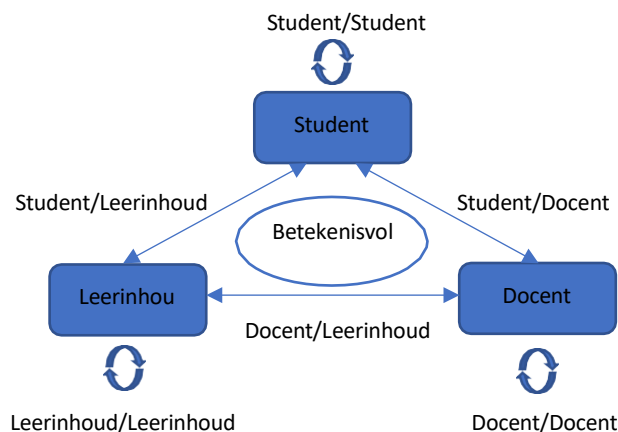
Onderbouwing vanuit literatuur

Het concept blended leren is al jaren een trendy en hip fenomeen, dat veel verschillende interpretaties kent (Oliver & Trigwell, 2005). Enerzijds gaat het over de afstemming van verschillende instructievormen (Graham, 2006), anderzijds over leerprocessen (Bocconi & Trentin, 2014), leerervaringen (Garrison & Kanuka, 2004) of leeractiviteiten (Bliuc et al., 2007). Sommige auteurs spreken daarnaast over online, offline en blended leren op basis van het relatieve aandeel waarop een deel van een cursus wordt aangeboden. Zo hanteren Allen en Seaman (2007) vier categorieën, waarbij 0% als traditioneel offline, 1-29% als web-facilitated, 30-79% als blended en 80% of meer als online wordt beschouwd. Alle definities hebben gemeen dat er altijd sprake is van onderwijs met een fysiek en een online component.

De vele definities van blended leren laten zien dat er (nog) consensus te winnen is qua kadering van het begrip. Wanneer een concept zo gefragmenteerd wordt geconceptualiseerd, zijn problemen in de toepassing ervan bijna onvermijdelijk. Zo bestaan er een aantal hardnekkige misconcepties die ervoor zorgen dat het concept soms weinig richting geeft bij onderwijsontwerp. De interpretatie van blended leren als een variatie van instructievormen, gaat bijvoorbeeld voorbij aan het feit dat het concept om ‘leren’ gaat – en dat is per definitie een activiteit van de student (Oliver & Trigwell, 2005). Met andere woorden, de student staat centraal, niet de docent. Blended leren veronderstelt dan ook

een afstemming van verschillende leeractiviteiten, en niet van verschillende instructieactiviteiten. Inherent aan afstemming is dat er altijd sprake is van tenminste twee opeenvolgende leeractiviteiten. De onderwijssetting waarin de ene helft van een groep fysiek aanwezig is en de andere helft op afstand inbelt, valt volgens die redenering niet onder de noemer van blended leren. Er is pas sprake van blended leren als de studenten die eerst van afstand inbelde bij de volgende leeractiviteit fysiek aanwezig zijn en vice versa, waarbij de leeractiviteit een afgestemd vervolg is op de vorige.

Verder leidt de sterk techno-centrische connotatie van blended leren soms tot verwarring. ICT op zichzelf maakt onderwijs niet beter. De inzet van ICT dient te allen tijde ter facilitering van interactie, zowel synchroon (gelijktijdig, bijvoorbeeld tijdens een online les) als asynchroon (niet gelijktijdig, bijvoorbeeld op een online discussieforum) (Madland & Richards, 2016). Vanuit studentperspectief vindt die interactie plaats met drie hoofdactoren: de docent, medestudenten en de leerinhoud (zie figuur 2; Anderson, 2003; Anderson & Garrison, 1998). Bij het ‘slechts’ inzetten van ICT als hulpmiddel om de instructie te versterken, bijvoorbeeld wanneer een docent een digitaal whiteboard gebruikt, is dus geen sprake van blended leren (Cunningham, 2016).

Figuur 2. Vormen van interactie. Overgenomen van Anderson en vertaald (2003).

Blended leren gaat dus met name om het ontwerpen van leerervaringen, gericht op het activeren van studenten (Garrison & Vaughan, 2012), het maximaliseren van synchrone en asynchrone interactie (Bonk & Graham, 2005) en het bieden van meer controle over tijd, plaats, pad en tempo van leren (Dziuban et al., 2005; Vignare, 2007). Dergelijk onderwijs doet echter een groter beroep op autonomie, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van studenten (Rasheed et al., 2020). Een gedegen onderwijsontwerp is daarom onontbeerlijk.

Misconcepties rondom blended leren

Mede dankzij de hype rondom blended leren wordt de echte betekenis nogal eens over het hoofd gezien. Zo zijn hardnekkige misvattingen ontstaan, die een succesvol onderwijsontwerp voor blended leren in de weg kunnen staan. Om het concept van blended leren goed te doorgronden, helpt het om de meest hardnekkige misconcepties erover te behandelen.

1. Blended leren is een verkapte bezuinigingsmaatregel en vervangt de docent.

Onjuist, want de succesvolste blended leren-cursussen zijn volledig afhankelijk van de kwaliteit van de docent die de inhoud samenstelt, studenten begeleidt, hun voortgang volgt en de inhoud aanpast aan de behoeftes van studenten. Technologie op zichzelf kan daarom nooit een goede leerkracht vervangen, blended leren zorgt slechts voor een verandering in docentrol. Desondanks denken sommige onderwijsorganisaties dat een digitaal leersysteem als vervanging van face-to-face instructie kan dienen, waardoor docenten zich gepasseerd kunnen voelen.

2. Blended leren is niets meer dan het inzetten van ICT in het onderwijs.

Er is veel verwarring over het verschil tussen blended leren en de inzet van ICT – ook wel *technology rich instruction* genoemd. Dat heeft te maken met de sterk techno-centrische connotatie van blended leren. Het inzetten van ICT in het onderwijs is een waardevol hulpmiddel om instructies te versterken, maar ICT op zichzelf maakt het leerproces niet beter. Blended leren daarentegen gebruikt ICT als hulpmiddel om studenten een persoonlijke leerervaring te bieden en tot op zekere hoogte tempo-, tijd- en plaatsonafhankelijk te laten studeren.

3. Blended leren = video in het onderwijs.

Docenten die niet zo bekend zijn met blended leren, kennen vaak wel tot op zekere hoogte het Flipped Classroom-model. Tot op zekere hoogte, omdat velen van hen denken dat dit model bestaat uit slechts het laten zien van video. De verwarring met blended leren is dan snel gemaakt. Echter, video is slechts een vorm van content en simpelweg video's aanbieden maakt het onderwijs niet beter.

4. Blended leren is iets nieuws dat erbij komt.

Bij vage en nieuwe labels, zoals blended leren, denken docenten snel dat het iets nieuws is wat erbij komt. Wat ze vaak niet weten, is dat ze al veel activerende werkvormen gebruiken die onder de noemer blended leren vallen. Blended leren is bovendien niet nieuw. Het bestaat al sinds de jaren 90. Wat er echter wel bijkomt, zijn vaak nieuwe didactische en technologische vaardigheden om het onderwijs goed te ontwerpen.

5. 'Ons onderwijs is al goed, we hebben daarom geen blended leren nodig'.

Hierbij gaat het niet zozeer over een definitieprobleem, maar over het waarom van blended leren. Want als je goed beoordeeld wordt door studenten en het slagingspercentage is oké,

waarom zou je dan iets met blended leren gaan doen? Dit zijn echter drogredenen. Onderwijs is altijd onderhevig aan verandering. En dat vereist meegroeien met je studentpopulatie en rekening houden met de meest recente inzichten uit onderzoek. Daarnaast laat onderzoek zien dat wanneer studenten actiever aan het werk worden gezet, ze hun leerervaring negatiever beoordelen.

6. Blended leren leidt tot verschooling.

Blended werkvormen dragen volgens sommigen bij aan zogenoemde verschooling. Denk bijvoorbeeld aan het aanbieden van meer verwerkingsopdrachten en het controleren of deze ook daadwerkelijk gemaakt zijn. De vraag is echter of dit erg is. Want uit onderzoek blijkt dat studieresultaten significant verbeteren bij vormen van verschooling.

7. Blended leren is afstandsleren en zorgt voor afname van interactie.

Pertinent onjuist, want blended werkvormen bevatten altijd een zekere mate van interactie tussen studenten en de docent. Bovendien kan een docent de contacttijd met studenten anders inrichten door een deel van de instructie online te plaatsen zodat er meer tijd overblijft voor face-to-face interactie. Dit veronderstelt echter wel dat er een goed ontwerp ligt. Wanneer dit niet het geval is, zal de interactie inderdaad dalen. Maar in de essentie beoogt blended leren de interactie juist te maximaliseren.

Bronnen

Allen, I. E., Seaman, J., & Garrett, R. (2007). Blending in: The extent and promise of blended education in the United States. The Sloan Consortium. <https://doi.org/10.1007/s00170-005-0274-8>

Anderson, T. (2003). Getting the mix right again: An updated and theoretical rationale for interaction. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 4(2). <https://doi.org/10.19173/irrodl.v4i2.149>

Anderson, T. D., & Garrison, D. R. (1999). Learning in a networked world: New roles and responsibilities. In C. C. Gibson (Red.), *Distance Learners in Higher Education: Institutional Responses for Quality Outcomes*. Atwood Publishing.

Bliuc, A. M., Goodyear, P., & Ellis, R. A. (2007). Research focus and methodological choices in studies into students' experiences of blended learning in higher education. *Internet and Higher Education*, 10(4), 231–244. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2007.08.001>

Bocconi, S., & Trentin, G. (2014). Modelling blended solutions for higher education: teaching, learning, and assessment in the network and mobile technology era. *Educational Research and Evaluation*, 20(7–8), 516–535. <https://doi.org/10.1080/13803611.2014.996367>

Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2005). *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*. John Wiley & Sons.

Cunningham, A. (2016). Is Blended Learning the Same as Technology-Rich Instruction? Geraadpleegd van <https://resources.fueleducation.com/blog/is-blended-learning-the-same-as-technology-rich-instruction>

Durrington, V. A., Berryhill, A., & Swafford, J. (2006). Strategies for Enhancing Student Interactivity in an Online Environment. *College Teaching*, 54(1), 190–193. <https://doi.org/10.3200/CTCH.54.1.190-193>

Dziuban, C., Moskal, P., & Hartman, J. (2005). Higher education, blended learning and the generations: Knowledge is power-no more. In J. Bourne & J. C. Moore (Red.), *Elements of quality online education: Engaging communities*. Sloan Center for Online Education.

Ekunife-Orakwue, K. C. V., & Teng, T. L. (2014). The impact of transactional distance dialogic interactions on student learning outcomes in online and blended environments. *Computers and Education*. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.06.011>

Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *Internet and Higher Education*, 7(2), 95–105. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2004.02.001>

Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2012). *Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118269558>

Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Red.), *Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. Pfeiffer Publishing.

Graham, C. R., Woodfield, W., & Harrison, J. B. (2013). A framework for institutional adoption and implementation of blended learning in higher education. *Internet and Higher Education*, 18, 4–14. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2012.09.003>

Last, B.S. (2019). Blended learning: Een label als belemmering. *Onderwijsinnovatie*, OU.

Last, B.S. (2021). *Blended leren: Van visie naar onderwijsontwerp*. NRO.

Oliver, M., & Trigwell, K. (2005). Can “Blended Learning” Be Redeemed? *E-Learning*, 2(1), 17. <https://doi.org/10.2304/elea.2005.2.1.2>

Porter, W. W., & Graham, C. R. (2016). Institutional drivers and barriers to faculty adoption of blended learning in higher education. *British Journal of Educational Technology*, 47, 748–762. <https://doi.org/10.1111/bjet.12269>

Rasheed, R. A., Kamsin, A., & Abdullah, N. A. (2020). Challenges in the online component of blended learning: A systematic review. *Computers and Education*, 144, 195–200. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103701>

Torrisi-Steele, G. (2011). This Thing Called Blended Learning - A Definition and Planning approach. In Krause, K., Buckridge, M., Grimmer, C. and Patrick-Illek, S. (Red.) *Research and Development in Higher Education: Reshaping Higher Education*, 34 (pp. 360-371). Gold Coast, Australië, 4-7 Juli 2011.

Vignare, K. (2007). Review of literature, blended learning: Using ALN to change the classroom—will it work? In D. Dziuban (Red.), *Blended Learning: Research Perspective*. Sloan Center for Online Education. Needham, CA.